

Energy Community

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск 8 (вересень 2014 року)

16 вересня Верховна Рада України синхронно з Європейським парламентом [ратифікувала](#) Угоду про асоціацію між Україною і ЄС. Наступного дня Кабмін прийняв розпорядження № 847-р ["Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони"](#), яким затвердив план заходів з імплементації. Відповідальним органам виконавчої влади доручено розробити та подати до 1 листопада проекти планів з імплементації актів законодавства ЄС, а також визначити відповідального за виконання цих завдань.

17 вересня [Розпорядженням Кабміну № 864-р](#) було оновлено урядовий план з імплементації Протоколу про приєднання до Договору про Енергетичне Співтовариство. Оновлення плану стосується включення зобов'язань щодо Третього енергетичного пакету, а також низки інших важливих питань – розроблення плану скорочення викидів з великих спалювальних установок, соціального плану дій, актуалізації звітів про безпеку постачання. Ним також передбачено створити багатосторонню робочу групу із представників відповідальних відомств, бізнесу та громадських організацій. Така форма взаємодії необхідна для виконання [Меморандуму про партнерство](#) між Секретаріатом Енергетичного Співтовариства та Міненерговугілля, підписаного ще у лютому 2014 року.

23 вересня у Києві відбулося засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства, яке Україна приймала як головуєча держава. Основна увага була приділена [безпековим питанням](#) – проведенню "стрес-тестів" газотранспортних систем у ЄС, блокуванню проекту "Південний потік", спільній позиції щодо відносин з Росією.

Серед практичних рішень необхідно відмітити [застосування нового регулятивного документу \(347/2013\)](#) щодо розвитку транс'європейської енергетичної інфраструктури та реалізації проектів спільного інтересу, [застосування окремих делегованих регламентів щодо енергетичного маркування](#). Голова Групи високого рівня Енергетичного Співтовариства з багатосторонньої оцінки Є.Бузек представив остаточний [звіт "Енергетичне Співтовариство для майбутнього"](#) щодо розвитку спільноти.

Того ж дня відбувся круглий стіл ["Імплементация європейських директив з енергетики в українське законодавство"](#), який був організований Міністерством енергетики та коаліцією "Енергетичні реформи" за підтримки ЄС та Міжнародного фонду "Відродження". Громадськістю було презентовано [аналітичний звіт](#) про просування реформ, що впливають із зобов'язань України в рамках Енергетичного Співтовариства. Раніше у вересні Секретаріат Енергетичного Співтовариства представив річний [звіт про виконання зобов'язань](#) Договірними Сторонами у вересні 2013 – липні 2014 року. Українська [частина звіту](#) вказує на необхідність подальшого відкриття ринків та встановлення справжньої незалежності регулятора.

[Наказом Міненерговугілля № 659](#) від 23 вересня було створено міжвідомчу робочу групу з актуалізації Енергетичної стратегії України на період до 2030 року. Проект нової редакції документу має бути підготовлений до 30 листопада 2014 року. Також було утворено Спільну групу з моніторингу програми секторальної бюджетної підтримки "Продовження підтримки реалізації Енергетичної стратегії України" ([Наказ № 679](#)).

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у вересні наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

Уряд поки обмежився короткостроковими планами дій, однак обіцяє представити більш далекосяжні стратегії

3 вересня Уряд представив План дій "Відновлення України". В енергетичній частині [документ передбачає](#) залучення ЄС та США до оперування ГТС, досягнення ринкових угод на постачання російського газу та його транзит, диверсифікацію постачання ядерного палива, укладання договорів на будівництво і добудову атомних енергетичних блоків, жорстку економію енергоресурсів із державною підтримкою заміщення природного газу.

Також, 4 вересня Міненерговугілля затвердило План виконання тимчасових надзвичайних заходів на ринку електричної енергії на вересень 2014 року ([Наказ № 625](#)). Зокрема, НЕК "Укренерго" мало розробити баланс потужності на осінньо-зимовий максимум навантаження ОЕС України з урахуванням максимального використання потужностей АЕС та критичних запасів вугілля на ТЕС. Пріоритет атомної генерації закріплено положеннями про перегляд тарифів для ВДЕ і навіть обмеження вітрової генерації (див. розділ щодо відновлюваної енергетики). Щодо компоненту вугільної генерації, Міненерго доручило розробити варіанти роботи ОЕС України у разі припинення роботи вугільних ТЕС та план дій для стабілізації роботи енергосистеми.

Міненерговугілля ініціюватиме [продовження надзвичайних заходів на електроенергетичному ринку](#) ще на місяць. Натомість до середини жовтня в уряді обіцяють [антикризовий план дій в енергетиці](#).

Основні загрози переривання постачань вбачаються у газовій сфері, де уряд спирається як на власну позицію, так і спільні з ЄС механізми реагування

23 вересня відбулося [засідання Кабміну](#) щодо підготовки до зимового періоду. Прем'єр-міністр А.Яценюк заявив, що з 25 млрд. кубометрів газу, які Україна купувала в Росії, 15 млрд. кубометрів заміщені газом, які українська сторона купує в європейських компаній через реверсний потік. Також було заявлено про заходи зі збільшення обсягів видобутку природного газу та підготовки до чергового раунду тристоронніх переговорів щодо постачання природного газу на рівні ЄС, України і РФ.

Щодо ведення самих переговорів, уряд наполягав на спільній позиції з ЄС та використанні безпекових механізмів ЄС. Як [повідомив](#) прем'єр-міністр А.Яценюк 26 вересня, спільна позиція України з Єврокомісією полягає в тому, що до моменту остаточного рішення Стокгольмського арбітражного суду "Нафтогазу" необхідно підписати тимчасову угоду з "Газпромом" про постачання природного газу. "Якщо Європейський Союз скличе відповідне позачергове засідання, і Україна туди буде запрошена, й ми виробимо спільну позицію, - тоді "Газпром" не буде шукати можливості розділити країни-члени ЄС і не зможе використовувати своє монопольне право", підкреслив він.

Раніше, НАК "Нафтогаз України" оприлюднила [основні критерії](#) переговорної позиції України щодо ключових питань. Також, відповідно до Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію Україна-ЄС на 2014-2017 роки, затвердженого урядовим [Розпорядженням № 847-р](#), до листопада 2014 року має бути призначено координатора та уповноважених осіб від України в рамках механізму раннього попередження між Україною та ЄС (відповідальні – Міненерговугілля, "Нафтогаз").

У питанні диверсифікації постачань, 2 вересня прем'єр-міністр України А.Яценюк та прем'єр-міністр Словаччини Р.Фіцо [запустили](#) у промислову експлуатацію газопровід "Вояни-Ужгород" у Вельке Капушани (Словаччина), давши старт реверсним постачанням газу до України за цим маршрутом. Також "Нафтогаз України" [підписав угоду з компанією Statoil](#) щодо поставок природного газу. Угода між розширює пул постачальників газу в Україну, а також відкриває новий ринок для Statoil. Норвезька нафтогазова компанія почала поставки газу Нафтогазу через Словаччину 1 жовтня 2014 року.

В рамках підготовки до кризового реагування, урядом посилено засоби контролю, запроваджено або готується серія обмежень, що негативно сприймається учасниками ринку

5 вересня у Верховній Раді зареєстровано [законопроект № 5040](#) "Про внесення змін до статті 188-1 Кримінального кодексу України (щодо недопущення розкрадання природного газу)", розроблений Міненерговугілля та НАК "Нафтогаз України" з власної ініціативи. Документом передбачається внести зміни до статті 188-1 Кримінального кодексу щодо передбачення відповідальності за розкрадання природного газу (у т.ч. позбавлення волі).

Урядовою [Постановою № 442](#) від 10 вересня 2014 р. "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" створено Державну інспекцію енергетичного нагляду України, на яку покладено функції з реалізації державної політики з нагляду (контролю) у сфері електроенергетики та теплопостачання. Також, 10 вересня Кабміном прийнято нову редакцію Порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з гарантованим постачальником природного газу ([Постанова № 444](#)).

29 вересня [постановою № 488](#) Кабмін визначив, що з 1 жовтня 2014 року до закінчення осінньо-зимового періоду 2014/2015 рр. або до прийняття окремого рішення уряду виробники мінеральних добрив можуть використовувати лише природний газ, імпортований цими підприємствами. До раціонального використання газу закликав і голова "Нафтогазу" А.Коболєв, який оцінив потреби українських споживачів на рівні [26 млрд. кубометрів](#). Тоді як у сховищах накопичено понад 16 млрд. кубометрів газу, А.Коболєв заявив про [відмову приватних видобувних компаній закачувати в ПСГ половину видобутого газу](#).

Кабмін [переглянув соціальні норми споживання](#) житлово-комунальних послуг, зокрема знизив норми споживання газу для домогосподарств без лічильника, що використовують газ для приготування їжі, з 9,8 до 6 кубометрів на місяць. За словами віце-прем'єра В.Гройсмана, через викриття і ліквідацію даної тіншової схеми країна отримає додатково близько 1 млрд. кубометрів газу, який раніше нелегально продавався промисловості. 24 вересня Міненерговугілля затвердило [розміри нормативних втрат і виробничо-технологічних витрат](#) природного газу в газорозподільних мережах на 2014 рік ([Наказ № 664](#)). Детальний перелік заходів з економії та заміщення газу – див. розділ щодо енергоефективності.

Наближення позачергових виборів не вберегло парламентарів від популістичних пропозицій: 23 вересня було [zareestrovano proekt Postanovi](#) про порядок використання природного газу власного видобутку та заборону тимчасового відключення електроенергії населенню України (№ 5103, автор – народний депутат М.Головко, фракція ВО "Свобода"). Постанова передбачала зобов'язання НАК "Нафтогаз" закупити газ власного видобутку в обсягах, необхідних для безпечного періоду опалювального сезону і забороняла відключати електроенергію житлово-комунальному сектору України.

У сфері реформи газового ринку:

Уряд підготував основу для переходу газотранспортної галузі на тарифну систему "вхід/вихід", що відповідає європейським ринковим практикам

[Постановою № 510](#) від 3 вересня 2014 р. Кабмін прийняв низку рішень щодо вдосконалення державної політики у сфері регулювання діяльності з транспортування природного газу магістральними трубопроводами. Вказується, що зміни здійснено на вимогу Директиви 2009/73/ЄС (Третього енергетичного пакета). Зокрема, прийнято [Тимчасовий порядок формування тарифів на транспортування газу](#) для точок входу в ГТС та виходу з неї.

Також Кабмін напряду, втручаючись у сферу повноважень НКРЕКП, затвердив тарифи на транспортування і норми виробничо-технологічних втрат газу із строком дії з 1 листопада до 31 грудня 2014 року. Регулятору рекомендовано затвердити постійний Порядок формування тарифів на транспортування газу на основі тарифної системи "вхід/вихід" з урахуванням цілей стимулюючого регулювання (до 1 грудня 2014 р.), ввести в дію відповідні тарифи (з 1 січня 2015 р.)

Вказана постанова також вказує, що НАК "Нафтогаз України" та ПАТ "Укртрансгаз" мають вжити заходів для приведення договірних відносин з питань транзиту газу у відповідність з новими правилами. Також, Міненерго має провести незалежну оцінку активів оператора ГТС, які використовуються для транспортування газу магістральними трубопроводами (до 1 грудня 2014 р.).

Сам "Нафтогаз" [відзначає](#), що документ повністю відповідає правилам Енергетичного Співтовариства і дозволить зміцнити українську позицію у переговорному процесі з "Газпромом", та привести договірні відносини щодо транзиту газу у відповідність до норм Третього енергетичного пакету ЄС.

23 вересня прем'єр-міністр А.Яценюк [звернувся до європейських партнерів](#) із закликом перейти на прямі відносини з українськими компаніями-транзитерами газу. "Це впливає з Третього енергетичного пакета і це потрібно всім нам – мати прямі відносини та прямі зобов'язання. Україна готова виконувати всі зобов'язання, підписані між Україною та ЄС", сказав глава Уряду. За [його словами](#), Україна лібералізувала свій ринок, прийнявши законодавство про доступ до ГТС, і очікує на підписання прямих транзитних угод.

Як [уточнив](#) голова правління "Нафтогазу" А.Коболєв в інтерв'ю для ЗМІ, приведення відносин із "Газпромом" у відповідність із зобов'язаннями України передбачає наступні зміни:

1. Стороною транзитного контракту з "Газпромом" має бути "Укртрансгаз" як оператор ГТС, а не "Нафтогаз".
2. "Газпром" не може залишатися віртуальним оператором між "Укртрансгазом" і операторами ГТС Словаччини, Угорщини, Польщі, Румунії.
3. Мають бути підписані стандартні угоди з балансування і з'єднання газотранспортних мереж.
4. Тарифну політику також необхідно привести у відповідність з європейськими стандартами.
5. Технічні, юридичні та економічні умови транспортування газу територією України не повинні бути дискримінаційними для всіх учасників ринку.

Додатковий поштовх до фізичної інтеграції може надати більш чітку визначення поняття "інтерконнектор" та підхід до проектів "спільного інтересу", зафіксованих у [рекомендаціях засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), яке також [підтримало підхід "єдиного вікна"](#) для залучення відповідних інвестиційних коштів від міжнародних донорів.

Розділення діяльності "Нафтогазу" розпочалося із замовлення незалежного аудиту активів та фінансів холдингу, посилення його прозорості

[Набув чинності закон про реформування ГТС](#), яким передбачено можливість залучення європейських та американських компаній до управління газотранспортними потужностями. На думку експертів, завдяки ринковому використанню газосховищ [Україна зможе отримувати мільярди доларів прибутку щорічно](#).

Відповідно до оновленого 17 вересня [Плану заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства](#), Міненергougілля, НКРЕКП і НАК "Нафтогаз України" мають до 1 січня 2015 року забезпечити розробку документів (законопроектів, програм, інших нормативних актів) на впровадження вимог директив та регламентів Третього енергетичного пакету, у т.ч. реформування "Нафтогазу".

23 вересня уряд прийняв [Розпорядження № 903-р](#), яким погодив додатковий договір до Кредитної угоди між "Ощадбанком" та НАК "Нафтогаз України". Зокрема, може йтися про реструктуризацію позик.

Відповідно до [Наказу Міністерства енергетики та теплоенергетики України № 634](#) від 9 вересня 2014 р., оцінювачем з визначення справедливої вартості активів НАК "Нафтогаз України" обрано незалежного аудитора Ernst&Young. Запропонована вартість послуг ЕУ виявилася найнижчою та склала 14,80 млн. грн. Очікується, що аудитор [проведе серію оцінок](#) вартості основних активів "Нафтогазу" та підприємств, в яких компанії належить не менше 51% акцій, – для підготовки консолідованої фінансової звітності, для передачі активів у статутний фонд новостворених компаній-операторів ГТС та ПСГ, для залучення додаткового фінансування у видобуток газу (у т.ч. шляхом можливого ІРО "Укргазвидобування"), для встановлення економічно обґрунтованих тарифів на транспортування та зберігання газу під час переходу до стимулюючого регулювання.

Примітно, що відповідно до [Наказу № 646](#) від 16 вересня, оцінювачем окремих видобувних активів "Нафтогазу" обрано ТОВ "Північно-Східна консалтингова група" (вартість послуг – 98 тис. грн.). Нинішній оператор ГТС – ПАТ "Укртрансгаз", якому передбачено передачу контрольного пакету управління в майбутньому пулі, – також [оголосив тендер на проведення аудиту](#).

Того ж дня Міністерство енергетики та теплоенергетики України [Наказом № 635](#) погодило проведення аудиту консолідованої фінансової звітності НАК "Нафтогаз України" відповідно до міжнародних стандартів незалежним аудитором Deloitte. Вартість послуг Deloitte склала 17,88 млн. грн. Аудит включатиме дані оцінки, яку виконає ЕУ, і стосуватиметься консолідованої звітності НАК "Нафтогаз України", її філіалів та дочірніх підприємств за 2012-2014 роки. У вересні "Нафтогазом" було запущено спеціальний сайт [Naftogaz Europe](#) – інформаційно-аналітичної платформи, що відображає позицію держхолдингу та публікує дані газового ринку (видобуток, транзит, баланс у сховищах тощо).

У сфері реформи ринку електроенергії:

Розвиток нормативної бази для нової моделі ринку зосередився на питаннях контролю, зокрема фінансового

В ході круглого столу ["Імплементация европейских директив з енергетики в українське законодавство"](#), який відбувся 23 вересня, директор Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копач зазначив, що наразі Секретаріат готує проект закону України стосовно ринку електроенергії, який відповідатиме вимогам Третього енергетичного пакету і вже найближчим часом буде відправлено Міністерству енергетики та вугільної промисловості України.

26 вересня регулятор [опублікував проект постанови](#) "Про затвердження Порядку придбання допоміжних послуг", який встановлює процедуру купівлі оператором ОЕС України допоміжних послуг у енергогенеруючих компаній та відповідних платежів.

3 вересня Міністерство енергетики та теплоенергетики України [оприлюднило](#) проект наказу ["Про затвердження Змін до Акту здійснення заходу з державного енергетичного нагляду \(контролю\)"](#), яким передбачається покращення державного енергетичного контролю за суб'єктами електроенергетики та споживачами енергії.

5 вересня опубліковано проект наказу Міненерговугілля ["Про затвердження Порядку підготовки системним оператором Плану розвитку об'єднаної енергетичної системи України на наступні десять років та порядку його оприлюднення"](#), розробленого на виконання вимог Закону "Про засади функціонування ринку електричної енергії України".

Кабінет Міністрів вніс на розгляд парламенту [законопроект](#) про внесення зміни до ст. 65 Закону "Про виконавче провадження" (№ 5098 від 22.09.2014). Відповідно до документу, не підлягають стягненню у встановленому порядку кошти, що перебувають на поточних рахунках із спеціальним режимом використання електропостачальників і виробників, що виробляють електричну енергію на АЕС та ГЕС (крім мікро-, міні- та малих ГЕС), системного оператора, електропередавального підприємства, оператора ринку, гарантованого покупця і Фонду врегулювання вартісного дисбалансу.

З метою покращення ефективності роботи та оновлення основних фондів електроенергетики НКРЕКП 24 вересня [оприлюднила проект постанови](#) "Про внесення змін до Порядку формування інвестиційних програм ліцензіатів з передачі та постачання електричної енергії", яка передбачає внесення змін до законодавства, необхідних для впровадження стимулюючого тарифоутворення.

Міждержавний доступ до мереж поки не викликає значних нарікань, тоді як всередині країни залишається простір для додаткового регулювання

9 вересня відбувся [черговий щомісячний аукціон](#) з доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж, участь в якому взяли три компанії. Зокрема, ДТЕК викупила 140 МВт доступу для експорту електроенергії в Польщу, 475 МВт – в Молдову та 650 МВт в напрямку Білорусі. Компанія "Закарпаттяобленерго" викупила доступ до перетину "ОЕС України – енергосистема Словаччини" потужністю 10 МВт, а ПАТ "Донбасенерго" – 75 МВт в напрямку Молдови.

Також зареєстровано [законопроект про внесення змін до Закону](#) "Про електроенергетику", де регулюється встановлення окремого тарифу на електроенергію та порядку приєднання населення, що проживає у негазифікованих населених пунктах (№ 5100 від 22.09.2014, автор – позафракційний депутат М.Опанашенко). Закон, зокрема, зобов'язує енергопостачальників за рахунок коштів інвестиційних програм підключати електроустановки населення, яке проживає на територіях, не газифікованих природним газом і в яких відсутні або не функціонують системи централізованого теплопостачання), протягом 30 днів з дати подання відповідної заяви на приєднання та підключення.

У сфері державного регулювання енергетики:

Повноваження нового регулятора закріплені на рівні положення, паралельно зареєстровано релевантні законопроекти

10 вересня Президент України П.Порошенко [Указом № 715/2014](#) затвердив Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Серед основних завдань новоствореної комісії варто виділити державне регулювання діяльності суб'єктів на ринках газу та електроенергетики, у сфері тепло- та водопостачання; покращення конкуренції на цих ринках; забезпечення стабільності й прозорості їх функціонування тощо.

Гранична чисельність працівників НКРЕКП зафіксована на рівні 600 штатних одиниць. [Указом № 740/2014](#) від 24 вересня Президент звільнив С. Тітенка з посади голови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Після публікації першого з указів Президента у парламенті було зареєстровано низу законопроектів, де затверджується і деталізується статус регулятора – зокрема, [про державне регулювання](#) у сферах енергетики та комунальних послуг (№ 5088 від 16.09.2014), а також [про НКРЕКП](#) (№ 5089 від 16.09.2014), з однаковим авторським колективом – народними депутатами О.Мирним та І.Мірошниченком (фракція ВО "Свобода").

У сфері відновлюваної енергетики:

Уряд нарешті затвердив план виконання Директиви 2009/28/ЕС

3 вересня Кабінет Міністрів ухвалив розпорядження [№ 791 "Про затвердження плану заходів з імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС"](#). Нормативним актом не передбачено затвердження національних індикативних цільових показників відновлювальної енергетики у вигляді Національного плану дій, ліквідацію головного адміністративно-регуляторного бар'єру у вигляді "місцевої складової".

Водночас, документ передбачає вдосконалення у сфері інформування Секретаріату Енергетичного Співтовариства про можливості статистичних трансфертів з іншими Договірними Сторонами, а також результати стимулювання розвитку ВДЕ. Публічне інформування про загальні обсяги виробництва відновлюваної енергії в країні буде здійснюватися щорічно на сайті Держенергоефективності, починаючи з 2015 року. Окремо слід відзначити наміри Кабміну розробити критерії сталості для рідкого та газоподібного палива, що виробляється з біомаси, а також встановити технічні вимоги до виробництва і використання біопалив залежно від скорочення обсягів викидів парникових газів (з 1 січня 2017 р. – не менш як на 50%, з 1 січня 2018 р. – не менш як 60%).

Тоді як державне регулювання галузі перебудовується, проти України відкрито справу щодо "місцевої складової"

Згідно з [указом Президента від 10 вересня 2014 року № 715/2014](#), на оновленого регулятора у сфері енергетики (НКРЕКП) покладено низку обов'язків у сфері альтернативної енергетики. Він має встановлювати тарифи для установок з використанням нетрадиційних або відновлюваних джерел енергії; визначати правила приєднання електроустановок до електричних мереж; розглядати справи про порушення ліцензійних умов; формувати і вести реєстр об'єктів електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії.

Консультації з громадськістю щодо питань регулювання НКРЕКП [відклала до затвердження плану проведення таких заходів](#). Зазначимо, що за інформацією АВЕ "Альтернатива", регулятор планував здійснити низку нарад із приводу проекту постанови від 18 липня про зниження пікового коефіцієнту для сонячних електростанцій з 1,8 до 1,01 (на виконання розпорядження Кабміну № 589-р).

2 жовтня Секретаріат Енергетичного Співтовариства [відкрив справу ECS-7/13 проти України](#) щодо так званої вимоги "місцевої складової". У повідомленні про відкриття справи, Секретаріат виходить з того, що означена вимога порушує Директиву 2009/28/ЕС про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел, а також ст. 7 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, що забороняє дискримінаційні підходи.

Україна має можливість протягом двох місяців відреагувати на заяву про недотримання законодавства.

Міненерговугілля просить обмежити виробництво вітрової електроенергії, аргументуючи це антикризовими заходами

У вересні директори діючих вітроенергетичних станцій України отримали лист Міненерговугілля № 03-32/5805 від 11.09.2014, в якому [вітроенергетиків попросили припинити виробництво електроенергії в нічний час \(щодня з 23:00 до 7:00\)](#) з метою "створення умов для накопичення запасів палива на теплових електростанціях". Директивні вказівки були надіслані на реалізацію Плану виконання тимчасових надзвичайних заходів на ринку електричної енергії на вересень 2014 року ([Наказ № 625](#) від 4 вересня).

Як пояснюють у відомстві, робота всіх вітропарків збалансована з виробництвом електроенергії на теплових станціях. Зараз на деяких ТЕС виникли проблеми із забезпеченням паливом і з'явилася ідея збалансувати ОЕС України за рахунок додаткового навантаження на атомні станції. В результаті українським вітроенергетикам запропоновано вивести з експлуатації близько 60 МВт генеруючих потужностей.

Повних даних про можливі втрати галузі поки немає, але в Українській вітроенергетичній асоціації (УВЕА) вже підрахували, що, окрім прямих втрат, постійні відключення викличуть зростання витрат на експлуатацію та приведуть до швидкого зносу установок. При цьому, в УВЕА звертають увагу на діаметрально протилежний зміст "сигналів" Міненерговугілля та обленерго. Зокрема, "Херсонобленерго" звернулася до ТОВ "Віндкрафт Україна" з проханням "забезпечити роботу вітростанції в режимі максимального обсягу потужності генерації для підтримки рівня напруги".

В Україні почались виплати "зеленого" тарифу фізичним особам

Роман Баб'ячок із с. Солонка, що неподалік Львова, [став першим українцем, який продав на ринок власну електроенергію](#). Вироблену електроенергію купила компанія "Львівобленерго". Нещодавно Роман на своєму подвір'ї збудував сонячну електростанцію потужністю 10 кВт (40 панелей по 250 Вт, блок управління, інвертор змінного струму і двосторонній лічильник). Вартість такої СЕС обійшлася в 18 тис. дол. Влітку, коли установка виробляє багато енергії, власник віддає залишки в ОЕС.

У сфері навколишнього середовища:

Уряд встановив нові проміжні цілі та терміни для ключових директив цього розділу
У оновленому 17 вересня плані заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ([Розпорядження № 864-р](#)) передбачено до 30 жовтня 2014 року розробити Національний план дій із скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від великих спалювальних установок відповідно до вимог Директиви 2001/80/ЄС (відповідальні – Міненерговугілля, Мінприроди).

У [висновках засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#) наголошується, що Україна має доопрацювати [проект Національного плану дій із скорочення викидів](#), представлений на зустрічі, до грудня 2014 року, коли відбудеться наступне засідання Групи високого рівня.

Зокрема, за підтримки Секретаріату Енергетичного Співтовариства мають бути включені заходи із досягнення індикативних показників для різних категорій спалювальних установок (нові, виведені та плановані). Лише за такої умови, як наголошується у висновках, можливе пролонгування реалізації цього плану і після 2018 року, для досягнення повної відповідності показникам викидів, визначених Директивою 2010/75/EU.

Відповідно до Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію Україна-ЄС на 2014-2017 роки, затвердженого урядовим [Розпорядженням № 847-р](#), до грудня 2017 року мають бути розроблені документи на виконання цієї директиви у частині заходів із строком виконання до кінця 2017 року. Вказується, що строк виконання окремих положень визначатиметься після набрання чинності Угодою про асоціацію Україна-ЄС.

Цим же документом передбачені заходи щодо виконання екологічного компоненту: розроблення проектів нормативно-правових актів на імплементацію положень Директиви 2011/92/ЕС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (до серпня 2016 року, відповідальні – Мінприроди, Мінрегіон), Директиви 1999/32/ЕС про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива (до грудня 2017 року, відповідальні – Мінекономрозвитку, Міненерговугілля, Мінприроди), Директиви 2009/147/ЕС про захист диких птахів (до грудня 2017 року, відповідальні – Мінприроди, Держлісагентство).

Зареєстровано законодавчі ініціативи з питань екомережі

10 вересня 2014 року у Верховній Раді зареєстровано [законопроект "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України \(щодо посилення охорони екомережі\)"](#) (№ 5051). Документом передбачено ввести у систему екологічної мережі території дикої природи (як частки природних екосистем, які не підпадають під вплив з боку сучасних технологій або підпадають під цей вплив у незначній мірі). Законопроект також визначає повноваження місцевих державних адміністрацій по створенню нових територій природно-заповідного фонду, уточнює заборони щодо певних видів діяльності на їх території.

У сфері енергоефективності:

Ступінь реалізації Україною зобов'язань залишається низьким

У вересні Секретаріат Енергетичного Співтовариства представив щорічний [звіт про імплементацію](#), в якому зафіксовано, що українське законодавство не відповідає Директивам 2006/32/ЕС (хоча проект Національного плану дій з енергоефективності відповідає вимогам Директиви) та 2010/31/EU, а Директиві 2010/30/EU відповідає частково. Директор Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копач, [коментуючи](#) підсумки роботи Міністерської Ради, зазначив: "Україна, на жаль, є однією з тих країн, яка найбільше затрималася, спізнилася в плані адаптації чи пристосування дій з енергоефективності. Безумовно, всі дії на підході, як ми розуміємо. Проте минули вже не місяці, а роки, а прогресу немає". Він також повідомив, що Міністерська Рада обговорювала можливість прийняття нової директиви з енергоефективності в першій половині наступного року. У [висновках](#) Міністерської Ради Енергетичного Співтовариства, засідання якої відбулося 23 вересня у Києві, йдеться про завдання Групи високого рівня обговорити необхідні зміни до Директиви з енергоефективності 2012/27/EU та прийняти її зі змінами на першому засіданні в 2015 році.

Також Енергетичним Співтовариством схвалено рішення щодо прийняття [Делегованих регламентів щодо енергетичної продукції](#) (зокрема, йдеться про доповнення до Директиви 2010/30/EU щодо маркування енергетичної продукції, якими вносяться зміни відповідно до розвитку законодавства ЄС з 2009 року щодо енергетичного маркування побутових духових шаф та витяжок, електричних ламп та світильників, побутових барабанних сушарок, обігрівачів, водонагрівачів та пилососів).

17 вересня уряд прийняв [Розпорядження № 847-р](#), яким затвердив План заходів з імплементації Угоди про асоціацію з ЄС. Як [зазначають в Держенергоефективності](#), в документі йдеться про вимоги до екодизайну приладів, енергетичне маркування, сприяння енергозбереженню, в тому числі шляхом формування політики щодо енергоефективності на транспорті, тощо.

У статусі провідного органу в політиці енергоефективності тривають зміни

Кабінет Міністрів прийняв 10 вересня постанову № 442 ["Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади"](#), якою діяльність Держенергоефективності спрямовується і координується віце-прем'єр-міністром – міністром регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ. У Держенергоефективності розробили новий проект положення, в якому, [за оцінкою експерта С.Нейкова](#), визначили чіткі функції та взяли відповідальність за здійснення єдиної державної політики в енергозбереженні та відновлюваній енергетиці.

Експерт також відзначив [відповідність проекту положення](#) ст. 4.4 та 5.2 Директиви 2006/32/ЄС, а також ст. 10.4 Директиви 2010/31/ЄС. Окремо також наголошено на ролі в імплементації законодавства ЄС, передбачені механізми координування діяльності. Також, згідно з висновком, передбачені можливості співпраці з громадянським суспільством, донорами, розробки спеціальних схем фінансування та державно-приватного партнерства.

Політика енергозбереження все ще концентрується виключно на споживанні газу

У вересні урядом започатковано державну програму фінансування проектів заміщення природного газу, що разом із запровадженням жорсткої програми економії енергоресурсів [згадано в плані дій "Відродження країни"](#). Саме заміщення газу називають першочерговим в Держенергоефективності та саме на цьому [наголосив голова відомства С.Савчук](#) при обговоренні напрямків та механізмів використання наданої з боку ЄС допомоги в [500 млн. грн. – 50 млн. виділять на відшкодування кредитів](#) на електротеплогенеруючі установки чи твердопаливні котли для населення ([Постанова № 491 від 1 жовтня 2014 р.](#)).

Уряд обіцяє компенсувати [20% вартості котла](#) та розраховує охопити програмою близько 33 тис. домогосподарств до кінця цього року. Водночас, відсутня інформація щодо механізмів, вартості кредитів та відповідних розрахунків, як і інформаційна кампанія з розрахунками економічної вигоди від генерування теплової енергії з електроенергії та прогнозами щодо можливих змін цін на енергоресурси для цього.

Постановою [№ 453 "Про стимулювання заміщення природного газу під час виробництва теплової енергії для установ та організацій, що фінансуються з державного і місцевих бюджетів"](#) з 1 жовтня 2014 року і до 1 жовтня 2019 року уряд зрівняв тариф на [гікакалорію тепла з газу та з альтернативних джерел палива](#). Разом з прийнятою раніше постановою № 293 "Про стимулювання заміщення природного газу у сфері теплопостачання" це також покликано зацікавити інвесторів.

Водночас [перебувають на погодженні проекти постанов](#) "Про підключення електроустановок населення (побутових споживачів електричної енергії) з метою переходу на електричне опалення" (передбачає безкоштовне підключення установок до 16 кВт, що, за твердженням Мінрегіону, має зменшити витрати власника кожного житлового будинку на 10 тис. гривень), а також "Про стимулювання споживачів природного газу та теплової енергії до переходу на електроопалення та гаряче водопостачання" (передбачає збільшення у зимовий період місячного нормативу споживання електричної енергії із 3600 кВт-год до 5000 кВт-год без зміни рівня діючого тарифу).

3 вересня Кабмін вніс [зміни](#) до Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки (Постанова № 449), включивши туди відповідні заходи та нововведення.

Держенергоефективності працює над [збільшенням пропозиції українських котлів на біопаливі](#), а також [палива для них](#). Мінагрополітики заявило про можливість 3 роки [замінити близько 10 млрд. кубометрів газу](#) за рахунок біопалива. Спрямування на заміщення газу підтримують і проекти, профінансовані деякими міжнародними донорами, пропонуючи відповідні [пілотні ініціативи](#).

Тим часом, в уряді кажуть, що [люди самі зрозуміли потребу](#) заміщення газу, не нагадуючи про встановлені ліміти на споживання, за якими кожна область мала скоротити споживання на 30 відсотків. При цьому деякі регіони шукають власні шляхи виконання лімітів. Всього на наступний рік Кабмін планує замінити мінімум [1 млрд. кубометрів газу](#) завдяки переведенню котелень на тверде паливо. До початку цього річного опалювального сезону сподіваються ввести в експлуатацію [498 котелень на альтернативному паливі](#), що дозволить зекономити 4% споживання газу. Завдяки оптимізації споживання тепла в багатоквартирних будинках розраховують заощадити 7,1% газу, модернізації котелень та систем теплопостачання – 4,6%, скорочення термінів опалювального сезону, обмеження гарячого водопостачання – 13,8%.

Завдяки перегляду нормативів споживання газу на людину, в уряді прозвітували, що змогли вже використати на потреби населення близько [1 млрд. кубометрів газу](#). В Держенергоефективності вважають, що успішне застосування запропонованих ними механізмів заміщення газу дозволить [вже в 2018 році](#) забезпечити газом власного видобутку населення, підприємства бюджетної сфери та комунальної теплоенергетики, а витрачені на стимулювання інвестицій державні 443 млн. грн. принесуть [заміщення 191 млн. кубометрів газу](#).

Рішення у сфері енергоефективності будівель відштовхуються від базового питання фінансування

В Мінрегіоні повідомили про [спільну роботу з міжнародними експертами](#) над "створенням спеціалізованих банківських кредитних ліній, впровадженням механізму надання державної підтримки тим, хто здійснює заходи з утеплення будинків" – зокрема, відкрити кредитну лінію для здійснення заходів з енергоефективності в будівлях [планує наступного року ЄБРР](#).

В Мінрегіоні [відзначили](#), що сертифікація будівель, передбачена законопроектом "Про енергетичну ефективність будівель", матиме зв'язок з фінансовими стимулами для здійснення енергоефективних заходів в житловій сфері. Текст законопроекту разом з пояснювальною запискою та аналізом регуляторного впливу [оприлюднений на сайті міністерства](#).

Окрім того, відбувається робота зі [створення спеціального фонду](#), куди направлятимуться кошти іноземних компаній, і за рахунок якого в Мінрегіоні планують проводити роботи з енергоефективності будівель на умовах співфінансування з населенням.

У сфері нафти і нафтопродуктів:

Питання створення мінімальних запасів порушується в контексті дій із забезпечення якості пального

Генеральна прокуратура продовжує [проведення перевірки законності](#) відкачування більше 675 тис. т технологічної нафти з магістральних трубопроводів "Укртранснафтою". Міненерговугілля, за повідомленнями, у цей час працювало над проектом розпорядження, за яким весь обсяг технологічної нафти має бути переданий Держрезерву. Водночас "Укртранснафта" за підтримки "Нафтогазу" пропонувала Міненерговугілля створити "стратегічний резерв" під свою відповідальність.

Відповідно до Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію Україна-ЄС на 2014-2017 роки, затвердженого урядовим [Розпорядженням № 847-р](#), до липня 2015 року слід розробити законопроект "Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів" (відповідальні – Міненерговугілля, Мінекономрозвитку, Мінфін, НАК "Нафтогаз України"). Також передбачено імплементацію до серпня 2017 року положень Директиви 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива (відповідальні – Міненерговугілля, Мінекономрозвитку, Мінприроди).

24 вересня [Наказом № 662](#) Міненерговугілля затвердило порядок визначення випробувальних лабораторій якості бензинів та палив (дизельних, судових та котельних), за яким такими є усі акредитовані випробувальні лабораторії, що мають атестат акредитації Національного агентства з акредитації України із сферою акредитації "нафта і нафтопродукти".

У сфері статистики:

Уточнено повноваження Держстату

23 вересня Кабмін прийняв [Постанову № 481](#), якою затверджено Положення про Державну службу статистики України. Зокрема, Держстат в межах повноважень, передбачених законом, здійснює заходи щодо співробітництва з ЄС, розробляє пропозиції щодо адаптації законодавства України у сфері статистики до законодавства ЄС. Документом також зафіксоване право Держстату здійснювати обмін статистичною інформацією із статистичними органами ЄС, міжнародних організацій, а також статистичними службами іноземних держав.

Значну роль у адаптації до європейських стандартів відводять проектам технічної допомоги

Відповідно до Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію Україна-ЄС на 2014-2017 роки, затвердженого урядовим [Розпорядженням № 847-р](#), до вересня 2016 року Держстат, Міненерговугілля та інші зацікавлені органи мають удосконалити енергетичну статистику, у т.ч. в рамках компонента D "Підтримка співробітництва у сфері статистики" проекту INOGATE.

Примітно, що напочатку вересня схвалено проект Меморандуму про наміри між Урядом України та Європейською Комісією щодо впровадження допомоги ЄС у рамках програми INOGATE ([Розпорядження Кабміну № 845-р](#)).

Триває реалізація проекту Twinning у сфері статистики, зокрема [планується](#) більше 20 місій та навчальних візитів за участі європейських експертів. Активізувалася і програма INOGATE, яка [планує](#) провести у жовтні 2014 року засідання з надання технічної допомоги Україні в рамках реалізації [Плану дій з енергетичної статистики](#) (зокрема, збільшення поділу праці та обміну даними між різними відомствами, а також для підвищення поінформованості про важливість енергетичної статистики для надійного енергетичного планування). У зустрічі візьмуть участь зацікавлені сторони з Державної служби статистики, Міністерства енергетики та вугільної промисловості, НКРЕКП, Міністерства екології та природних ресурсів, Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження.

У сфері соціальної політики:

Уряд наближається до розуміння розробки Соціального плану дій

Розробка соціального плану дій відповідно до вимог Меморандуму про взаєморозуміння з соціальних питань в рамках Енергетичного Співтовариства до 1 січня 2015 року зазначена як вимога до Мінсоцполітики, Міненерговугілля та НКРЕКП завдяки прийняттю урядом [Розпорядження №864-р](#). Тим часом, міністр соціальної політики Л.Денісова продовжує будувати співпрацю з представниками профспілок та роботодавців через [Національну тристоронню соціально-економічну раду](#), яка розглянула питання формування проекту Державного бюджету на 2015 рік, а також соціального захисту малозабезпечених громадян в умовах підвищення тарифів на ЖКП.

Водночас, за компенсаціями поки не звертаються масово. За інформацією міністра Кабінету Міністрів О.Семерака, з липня за компенсацією оплати комунальних послуг станом на вересень звернулося [4,5 тис. сімей](#). Тим часом, в уряді очікують, що компенсацію зможуть отримати [3,5 млн. сімей](#), зокрема 1,6 млн. – житлові субсидії, та закликають органи на місцях більше інформувати людей про можливості отримання субсидій і компенсацій. На ці виплати уряд передбачив [8,8 млрд. грн.](#)

Запровадження нової системи субсидій істотно не покращує питання їх адресності

В уряді повідомили про [зміну порядку призначення житлових субсидій](#) з 1 жовтня, завдяки чому розраховують збільшити кількість сімей-реципієнтів. Зокрема, буде збільшена соціальна норма житла, перераховані соціальні нормативи користування житлово-комунальними послугами, а також індивідуально розрахований обов'язковий платіж сім'ї. У Мінрегіоні окремо наголосили на [відповідності норм реальним обсягам споживання](#), чого вдалося досягти завдяки дослідженню майже 55 тис. домогосподарств-отримувачів субсидій по всій Україні. В уряді також обіцяють, що нова система заохочуватиме отримувачів субсидій до енергозбереження, адже перерахунок за фактичними обсягами споживання не робитимуть, а заощаджені в результаті економії кошти зараховуватиметься як оплата на наступний період. У Мінсоцполітики передбачають, що кількість отримувачів субсидій зросте з 1,3 млн. до 1,6 млн. родин. В Мінрегіоні [відзначили спрощеність процедури оформлення](#) субсидій і компенсацій та обіцяють найближчим часом [не переглядати тарифи](#).

Зареєстровано інший законопроект про житлово-комунальні послуги

3 вересня у Верховній Раді зареєстрований [альтернативний урядовому](#) законопроект "Про житлово-комунальні послуги" (№ 4563а-1, автором – М.Рудьковський та, за висновком Головного науково-експертного управління, документ значною мірою співпадає з урядовим, відрізняючись в аспекті нарахування плати за ЖКП, пені за несвоєчасну оплату (на підставі судових рішень) та її розміру. Тим часом, на сайті Мінрегіону не вдалося знайти інформацію про проведення громадських слухань щодо урядового законопроекту "Про житлово-комунальні послуги", які були заплановані на [3 вересня 2014 року](#).